

Partner av
Den internasjonale kampanjen
for å avskaffe atomvåpen (ICAN)

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

Medlemsblad
Nr. 1 2024– Årgang 42

EN TRYGGERE VERDEN
UTEN ATOMVÅPEN!

NukeExpo

Oslo, april 2024

NOT IN MY CITY

RISIKOANALYSE

Ingen redningsvei

OLJEFONDET

Investeringer i atomvåpen

UKRAINA

2 år senere

**NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN**

REDAKTØR

Maja Fjellvær Thompson

DESIGN

VON Kommunikasjon

TRYKK

Fagtrykk Trondheim AS

FORSIDEFOTO

Maja Fjellvær Thompson

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

Norske leger mot atomvåpen

Postboks 1696 Vika

0120 Oslo

Besøksadresse:

Sentralen

Øvre Slottsgate 3

0157 Oslo

STYRELEDER

Knut Mork Skagen

DAGLIG LEDER

Maja Fjellvær Thompson

Norske leger mot atomvåpen er del av den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW), og partner i Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN).

ICAN
NORGE

INNHOOLD

3 Leder

4 Ukraina - to år senere

**6 3 år med
atomvåpenforbud**

8 COP28

**10 Minneord: Ulrich
Abildgaard**

11 NukeExpo i Oslo

**14 Kjernefysisk
risikoreduksjon**

16 Oljefondets investeringer

18 Bokomtale: Fem på tolv

**20 Bokomtale: Min
medisinske vandring**

22 Ny daglig leder

23 Budskap om fred

Knut Mork Skagen
Styreleder i Norske
leger mot atomvåpen

ORDENES MAK

Antallet mennesker som dør i krig har økt kraftig på verdensbasis siden 2020. I dagspressen avløser den ene hårreisende statistikken den andre: antall stridende, antall sivile, antall kvinner og barn drept. Bak dødstillene skaper krigens ødeleggelse et langvarig helseskadelig miljø. Bombene knuser kropper, men de knuser også bindevevet som holder familier og nabolag sammen. Natur og menneskelig infrastruktur blir endret til det ugjenkjenne- lige. Ødeleggelsen er ikke et avgrenset fenomen, men forplanter seg i både tid og rom. Palestinsk-britiske Ghassan Abu-Sittah omtalte dette i årets Per Fugelli-foredrag som «krigens økologi.»

Atomvåpen er kvalitativt forskjellige fra konvensjonelle våpen i sine virkninger og konsekvenser. Atomkrigens katastrofale globale konsekvenser danner derfor et ytterpunkt for «krigens økologi» som ingen slipper unna. Til tross for denne forskjellen, styres atomarsenaler av de samme ledere som ellers viser vilje til å føre statsapparat i krig. Impulsen til å utøve vold ligger like mye til grunn for utviklingen av atomvåpen som av konvensjonelle eksplosiver. Det er en impuls vi må bruke alle krefter på å tøyte.

Derfor er arbeidet for å etablere normative forpliktelser mot atomvåpen viktigere enn noen gang. «Selv i krig er det noen regler», sier utenriks- minister Espen Barth Eide når han fordømmer Israels grufulle angrep som rammet en teltleir i Rafah, få dager før dette bladet går i trykken. I dette nummeret retter vi blikket mot det normative arbeidet. Kjøl Egeland og Benoit Pelopidas forklarer hvorfor dette bør være et fundament for alle som ønsker nedrustning og avskaffelse. Daniel Alexander Gudbrandsen Farsjø skriver om hvordan etiske normer må ligge til grunn for statlige investerin- ger. Og reportasjen fra vårens NukeExpo viser hvordan sivilsamfunnet driver normbygging i praksis.

ICANS rapport fra Ukraina skildrer noen av motkreftene, og beskriver hvordan en opptrapping i kjernefysisk retorikk går på tvers av eksisterende normer om at en atomkrig aldri må utkjempes og aldri kan vinnes. I dette mørke landskapet kaster FNs atomvåpenforbud fremdeles et kraftig lys, og viser vei mot en gangbar løsning.

Knut Mork Skagen

Knut Mork Skagen

UKRAINA TO ÅR SENERE: RISIKOEN FOR BRUK AV ATOMVÅPEN FORTSETTER Å ØKE

To år etter Russlands fullskala invasjon av Ukraina, fortsetter risikoen for bruk av atomvåpen å øke. Den overhengende trusselen om bruk av atomvåpen forlenger konflikten, med høye sivile kostnader.

ØKT RISIKO FOR BRUK AV ATOMVÅPEN

Etter Vladimir Putins eksplisitte trusler om å bruke atomvåpen i forbindelse med Russlands fullskala invasjon av Ukraina i 2022, har atomvåpenstatene og deres allierte ved flere anledninger bidratt til å svekke tabuet mot atomvåpen. Opptrappingen i kjernefysisk retorikk har ikke bare foregått i Russland (for eksempel Medvedevs eksplisitte trusler, og øvelser med taktiske atomvåpen), men også i Israel og Nord-Korea. Nylig har vi også sett oppfordringer fra blant annet polske og tyske politikere om et europeiske atomvåpenforsvar. Trusler om bruk av atomvåpen øker spenningen i en allerede farlig sikkerhetspolitisk situasjon, senker terskelen for bruk av atomvåpen og øker risikoen for kjernefysisk konflikt og i så fall global katastrofe.

Videre bidrar den uansvarlige praksisen med utplassering av atomvåpen, altså stasjonering av atomvåpen i andre land enn de ni atomvåpenstatene, til å øke risikoen for bruk. I juni 2023 sa Vladimir Putin at Russland utplasserte sine første taktiske atomvåpen i Belarus. Det er uklart hvor mange atomvåpen Russland har plassert i Belarus. Utplasseringen er en farlig eskalering som har blitt fordømt av det internasjonale samfunnet. For

medlemsland i NATO, og spesielt de fem statene som selv har amerikanske atomvåpen på sin jord, er det utilstrekkelig og hyklersk å fordømme Russlands utplassering uten å ta noen grep selv. Enhver utplassering av atomvåpen kompliserer beslutningstaking og øker risikoen for feilberegninger, misforståelser og potensielt katastrofale ulykker. Det er på tide å avslutte praksisen som truer fred og sikkerhet og setter oss alle i fare.

AVSKREKKING OG ATOMVÅPENPROFITØRER I SENTRUM

Russlands bruk av kjernefysisk utpressing i forbindelse med Ukraina-krigen har vist at fortellingen om kjernefysisk avskrekking som noe som sikrer stabilitet, ikke holder mål. I stedet har kjernefysisk utpressing gitt Russland dekning for å gjennomføre en brutal og ødeleggende invasjon. Likevel har ikke Russlands trusler avskrekket USA og europeiske land fra å forsyne Ukraina med våpen, midler og ressurser for å bekjempe Russland.

Pågående konflikter som involverer flere atomvåpenstater gjør det tydelig at kjernefysisk avskrekking ikke skaper fred og stabilitet. Når medlemsland i NATO insisterer på at atomvåpen er nødvendig avskrekking,

Foto: Canva.com

Norske leger mot atomvåpen fordømmer på det sterkeste den russiske invasjonen av Ukraina og Putins trusler om å bruke atomvåpen. Krig er aldri akseptabelt, og det russiske angrepet på Ukraina har grusomme humanitære konsekvenser. Skulle atomvåpen bli brukt, vil vi få en katastrofe av ukjente dimensjoner. ICAN sin tekst ser på trusler om bruk av atomvåpen i lys av krigen i Ukraina.

gjør de det lettere for Putin å gjøre det samme. Vi kan ikke på den ene siden hevde det er nødvendig for vår sikkerhet, og på den andre siden hevde at det ikke er nødvendig for andres sikkerhet. Å avvise kjernefysisk avskrekking og forsterke normen mot atomvåpen ville derimot begrenset Putins muligheter.

Krigen i Ukraina har bidratt til å akselerere det globale atomvåpenkappløpet. I 2022 økte de ni atomvåpenstatene sine utgifter til atomvåpen til 82,9 milliarder dollar. Et resultat av dette er at atomvåpenindustrien tjener skamløst på verdens verste masseødeleggingsvåpen. Siden Russlands fullskala invasjon av Ukraina har fortjenesten til selskapene som produserer atomvåpen økt med 15,7 milliarder dollar i aksje- og obligasjonsbeholdning og 57,1 milliarder dollar i lån og garantier.

DEN GLOBALE RESPONSEN MOT ATOMVÅPEN

Flere atomvåpen og trusler om gjengjeldelse øker faren for å en fullskala atomkrig. Nå må verden reagere. Alle stater må fordømme trusler om bruk av atomvåpen, ta avstand fra kjernefysisk avskrekking og slutte seg til FNs atomvåpenforbud.

Den farlige eskaleringen og den uansvarlige kjernefysiske retorikken fra atomvåpenstatene er ulovlig under FNs atomvåpenforbud. Forbudet forbyr spesifikt trusler om bruk og utplassering av atomvåpen.

Alle atomvåpenstater må ta steg for å deeskalere og for å bryte med den farlige doktrinen om kjernefysisk avskrekking. Nedrustning av atomvåpen må være et vesentlig element i en forhandlet fred mellom Russland og Ukraina. Multilateral nedrustning er vår eneste garanti for å hindre andre atomvåpenstater i å følge i Russlands fotspor og bruke atomvåpen som et skjold for å begå krigsforbrytelser og terrorisere sivile. Ved å slutte seg til FNs atomvåpenforbud, bidrar land til å delegitimere kjernefysisk avskrekking.

De siste to årene har statspartene til FNs atomvåpenforbud utfordret den falske fortellingen om kjernefysisk avskrekking. Det er på tide at alle ansvarlige stater slutter seg til FNs atomvåpenforbud.

Melissa Parke, leder for Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen, taler til statspartsmøtet til FNs atomvåpenforbud i november 2023. Foto: ICAN, Darren Ornitz

FNS ATOMVÅPENFORBUD ER ET LYSPUNKT I ARBEIDET FOR NEDRUSTNING

Under det andre statspartsmøtet til FNs atomvåpenforbud, vedtok et stort antall stater en banebrytende politisk erklæring. Når det virker som om alt går feil vei, viser statene som støtter forbudet lederskap og at en atomvåpenfri verden er mulig, også i et krevende sikkerhetspolitisk landskap. FNs atomvåpenforbud fortsetter å være lyspunktet i arbeidet for kjernefysisk nedrustning.

Tuva Widskjold
koordinatør for ICAN Norge, i permisjon.

Maja Fjellvær Thompson
daglig leder i Norske leger mot atomvåpen

For over tre år siden nådde vi målet om å forby atomvåpen under folkeretten, da FNs atomvåpenforbud trådte i kraft. Forbudet fylte et tomrom under internasjonal lov, og med denne viktige avtalen er nå alle masseødeleggelsesvåpen forbudt etter internasjonal lov.

I slutten av november 2023 deltok hele 94 stater på statspartsmøte til FNs atomvåpenforbud i New York, enten som statspart eller observatør. Statspartene diskuterte fremgangen under traktaten siden forrige statspartsmøte, og hvilke steg som kan tas for å styrke traktaten ytterligere. Møtet ble avsluttet med en sterk politisk erklæring og en rekke nye beslutninger.

Siden atomvåpenforbudet trådte i kraft, har kjernefysisk avskrekking og trusler om bruk av atomvåpen blitt utfordret av stadig flere stater.

KJERNEFYSISK AVSKREKKING ER EN ÅRSÅK TIL GLOBAL USTABILITET OG USIKKERHET

Under det andre statspartsmøte ble statene blant annet enige om å jobbe sammen for å utfordre de falske fortellingene om kjernefysisk avskrekking. Det er første gang stater blir enige om å jobbe for dette i et sluttdokument.

En arbeidsgruppe ble gitt mandat til «Å utfordre sikkerhetsparadigmet basert på kjernefysisk avskrekking ved å fremheve og fremme nye vitenskapelige bevis om de humanitære konsekvensene og risikoene ved atomvåpen og sette dette sammen med risikoene og forutsetningene som er iboende i kjernefysisk avskrekking.»

Det er et informasjonsgap mellom de faktiske konsekvensene av atomkrig og politikken til atomvåpenstatene og deres allierte. Statene som baserer sin sikkerhetspolitikk på trusler om bruk av atomvåpen har hovedansvaret for å bygge bro over dette gapet.

Pågående konflikter som involverer flere atomvåpenstater, viser tydelig at kjernefysisk avskrekking ikke fungerer. Ideen om avskrekking er basert på å vise vilje til å bruke atomvåpen og utføre massedrap på sivile. Samtidig erkjenner flere av atomvåpenstatene offentlig at disse våpnene aldri må brukes. Det er behov for å engasjere seg i bevisførsel, og slutte å tildele atomvåpen magiske egenskaper som rett og slett ikke eksisterer.

BERØRTE SAMFUNN I SENTRUM

FNs atomvåpenforbud setter berørte samfunn i sentrum. Under det andre statspartsmøte hørte statspartene og observatører en rekke vitnesbyrd fra medlemmer av lokalsamfunn berørt av bruk, prøvesprengninger og utvikling av atomvåpen. De oppfordret statene til å anerkjenne skadene atomvåpen medfører og har hatt på mennesker, spesielt urfolk.

Representanter fra berørte samfunn, støttet av et bredere sivilsamfunn, ba om opprydding og sanering av landområder - gjennom artikkel 6 og 7 under forbudet - at urfolk må involveres, og at behovet for forskning på atomvåpens konsekvenser for immateriell kulturarv.

NORGES ROLLE

Norge har ikke signert FNs atomvåpenforbud. I Hurdalsplattformen stadfestet regjeringspartiene at Norge skulle delta på statspartsmøtene til forbudet. Det er bra at Norge er tilstede der samtaler om nedrustning foregår, og går i dialog med statene som er part i avtalen. Det er en viktig anerkjennelse av FNs atomvåpenforbud og det arbeidet som gjøres under traktaten, men det er ikke nok.

Norge tok ikke avstand fra atomvåpen under det andre statspartsmøte, men støttet i stedet indirekte trusler om massedrap av sivile gjennom å støtte opp om ideen om kjernefysisk avskrekking, og utplasserte amerikanske atomvåpen i Europa.

Regjeringen har vært tydelige på at russisk utplassering av atomvåpen i Belarus er en uansvarlig eskalering. Når regjeringen eksplisitt velger å støtte USAs utplassering av atomvåpen i fem europeiske stater, blir dobbeltmoralen og dobbeltstandarden svært tydelig. Støtten til utplassering av atomvåpen er malplassert. I en tid der normen om ikke-spredning svekkes, må Norge bidra til å styrke normen mot atomvåpen og heve terskelen for utplassering av atomvåpen.

Norge må ta avstand fra verdens verste masseødeleggelsesvåpen og slutte seg til de statene som jobber for å styrke normen mot atomvåpen ved å signere og ratifisere FNs atomvåpenforbud.

Trusselen atomvåpen utgjør løses ikke før atomvåpen avskaffes. FNs atomvåpenforbud er det beste verktøyet vi har for å nettopp avskaffe verdens verste masseødeleggelsesvåpen en gang for alle.

Denne teksten er en oversatt og noe endret versjon av ICAN sine originale tekster om det andre statspartsmøte og treårsmarkeringen av ikrafttredelsen.

Tuva Krogh Wid-skjold, koordinator i ICAN Norge, var programleder for MSP-TV, med daglige oppdateringer fra møtet. Foto: ICAN, Darren Ornitz

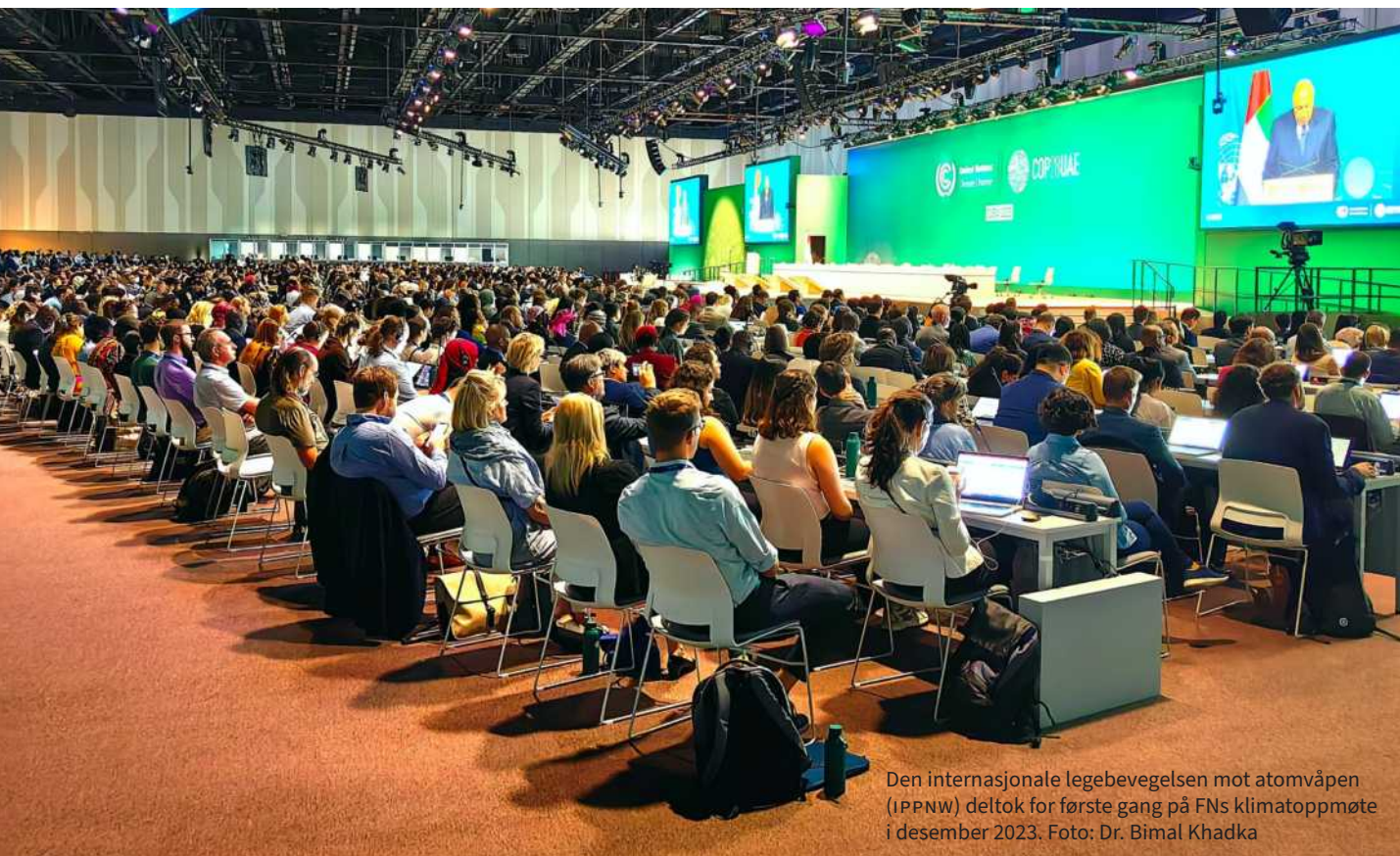

Denne teksten er en forkortet oversettelse av et innlegg Knut Mork Skagen skrev sammen med de øvrige tre delegatene fra IPPNW. Originalen kan leses i sin helhet på [IPPNWS «Peace and Health» blogg](#).

ELEFANTEN I ROMMET: ET REISEBREV FRA COP28

«No nukes, no warming!»

Med dette slagordet i bagasjen deltok Den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW) på FNs klimatoppmøte, COP28, i desember 2023. Knut Mork Skagen, styreleder for Norske leger mot atomvåpen, deltok som en av IPPNWS fire delegater ved møtet.

Den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (IPPNW) deltok for første gang på FNs klimatoppmøte i desember 2023. Foto: Dr. Bimal Khadka

«Hva gjør dere her, egentlig?» Som den første IPPNW-delegasjonen på FNs klimatoppmøte møtte vi ofte dette spørsmålet. Klimaendringene har lenge blitt beskrevet av det sikkerhetspolitiske miljøet som en «trusselmultiplikator,» og på den måten vris klimakrisen om til et argument for å øke forsvarsutgiftene. FNs klimaforhandlinger har derimot lenge tiet om skadene militær aktivitet påfører mennesker, økosystemer og klima.

Militærbudsjetter økes med milliarder av dollar mens klimaforhandlingene står i stampe. Rapportering av militære klimagassutslipp er fortsatt frivillig under UNFCCC-rammeverket, selv om forsvarssektoren er ansvarlig for anslagsvis 5,5% av globale utslipp.¹ Som NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg uttalte under COP28: «Vi må strebe etter fred for å gjøre oss i stand til å bekjempe klimaendringer. [...] men hvis vi må velge mellom løsninger som er grønne eller kampeffektive, må vi velge det kampeffektive.»²

Hvorfor var IPPNW der? Det var ikke så vanskelig å svare på.

LINDRING, HELBREDELSE OG FRED

Under klimatoppmøtets første uke ble det for første gang arrangert en temadag om lindring, helbredelse og fred, og mange land signerte en tilhørende erklæring.³ Under *Peace@COP28*-paraplyen samarbeidet fredsgrupper om «å øke bevisstheten om og plassere fred og konflikt sentralt i COP-samtalen, [...] på et vis som [...] er samlende på tvers av både faglige, geografiske og språklige skillelinjer.»⁴

IPPNW-delegatene for uke 1, Bimal og Angela, deltok på flere arrangementer om klimaendringer og militær aktivitet, og sluttet seg til fredsalliansen knyttet til Women's International League for Peace and Freedom (WILPF). WILPF og partnerne organiserte en aksjon om «elefanten i rommet» - klimagassutslipp fra krigføring og militær aktivitet - og framsatte krav om at solidarisk klimahandling også må omfatte fred, avkolonisering, demilitarisering og opphør av okkupasjon.⁵

Utenfor det offisielle programmet ble krigen mot Palestina og Gaza et samlingspunkt for sivile demonstrasjoner. Under «folkets plenumssesjon» hørtes sterke innlegg fra flere delegater hvis hjem og familier – i Palestina, Sør-Sudan, Somalia og andre steder – er blitt rammet av krig.

«ET KLIMATOPPMØTE FOR HELSE»

Under COP28 ble også den første temadagen for helse arrangert. Helseorganisasjoner som til sammen representerer over 40 millioner helsearbeidere krevde en fullstendig, rask, likeverdig og solidarisk utfasing av fossilt brensel.⁶ Paviljongen til Verdens helseorganisasjon (WHO) ble vertskap for et tettpakket program med paneldiskusjoner om forholdet mellom klimakrisen og helse. Over 1900 helsepersonell deltok på COP, inkludert femti helseministre, noe som gjorde helsesektoren til rekordstore 2,4% av konferansedelegatene.

Delegatene for uke 2, Kuria og Knut, ble med i policygruppen til Global Climate and Health Alliance (GCHA) for å holde oversikt over forhandlingene og knytte forbindelser til andre helseorganisasjoner. Gruppen samarbeidet om å styrke posisjonen til helse i flere forhandlingsspor.⁷ GCHA-prosessen ga inspirasjon til å se mot COP29. Tettere samarbeid mellom helse- og fredskoalisjoner kan styrke budskapet om forebygging som den eneste medisin mot klimakollaps, konvensjonell krigføring og atomkrig.

VEIEN VIDERE

COP28 lyktes med avtalen om et klimafond for tap og skade. Møtet vedtok også for første gang en oppdatert oversikt over framskritt i klimaarbeidet («Global Stocktake»), og et rammeverk for å kvantifisere klimatilpasning («Global Goals of Adaptation»). På et vis markerte også sluttokumentene en historisk milepæl. Etter 27 år med unnvikelse av ordene «fossilt brensel», erkjente COP28 endelig behovet for å komme seg bort fra klimakrisens primære drivkraft.

I lys av klimakrisens omfang, og handlingen som kreves for å løse den, er utfallet av klimaforhandlingene likevel grovt utilstrekkelig. En «overgang bort» fra fossilt brensel er ikke nok. Avtaletekstene åpner fortsatt for en risikofylt satsing på uprøvde teknologier innenfor karbonfangst og -reduksjon. Militære utslipp og utgifter forblir elefanten – eller kanskje en av mange elefanter – i rommet.

Som Kuria skrev etter konferansens slutt: «Klima og fred er bundet sammen av en intrikat vev ... der trådene mellom klimaendringer, kjernefysisk nedrustning og beskyttelse av menneskerettigheter filteres sammen». FNs klimatoppmøter byr på et forum for å bygge en sterk medisinsk og offentlig stemme mot de to eksistensielle truslene vi står overfor: atomvåpen og klimaendringer. Kunnskapens tråder må flettes videre sammen med kollektiv handling for nedrustning, klimarettferdighet og helse.

FOTNOTER

- <https://ceobs.org/new-estimate-global-military-is-responsible-for-more-emissions-than-russia/>
- https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_220668.htm
- <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2023/11/13/exclusive-cop28-declaration-climate-funding-and-conflict>
- <https://reliefweb.int/report/world/what-possible-peace-and-conflict-sensitivity-cop28>
- <https://ceobs.org/always-money-for-war-reflecting-on-cop28/>
- <https://cop28healthletter.com/>
- https://climateandhealthalliance.org/wp-content/uploads/2023/11/Priorities-for-a-Healthy-COP28_16-November.pdf

ULRICH ABILDGAARD

En av pionerene i norske legers engasjement for å forebygge atomkrig, Ulrich Abildgaard, døde 16 mars, 91 år gammel. Han var spesialist i indremedisin, professor og overlege på hematologisk avdeling på Aker sykehus, og en internasjonal kapasitet innen tromboseforskning med stor vitenskapelig produksjon. Han brukte sin medisinske kunnskap og sitt politiske engasjement til å delta i etableringen av Norske Leger mot Atomkrig (NLA) i mars 1982, som den norske avdelingen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW). Han var foreningens andre leder da han etterfulgte Einar Kringlen i 1984. Han skrev da i NLA's informasjonsblad: *«Ny erkjennelse krever tid. Før eller senere vil nordmenn forstå at trusselen om atomhelvete bare økes ved fortsatt opprustning, og at nedrustning i øst og vest er vår eneste mulighet. Legers kunnskaper og innflytelse gir dem et særlig ansvar for informasjon til folk og politikere. Vi må gjøre vårt til at erkjennelsen ikke kommer for sent»*. Samme år skrev han *«Mer enn en million leger verden over har nå undertegnet IPPNWs appell til atommaktene om stans i atomopprustningen og prøvesprengninger. Resultatet av kampanjen er at hver fjerde lege i Norge enten er medlem av NLA eller har undertegnet appellen»*.

I hans tid som leder rettet NLA en anmodning til Den norske Lægeforening om å oppnevne en ekspertgruppe med oppgave å uttale seg om de medisinske virkningene av en kjernefysisk krig i Norge, og helsevesenets muligheter for å yte befolkningen hjelp under og etter en eventuell slik krig. Abildgaard var medlem av ekspertgruppen på 10 fremtredende leger som under ledelse av Alexander Pihl leverte sin 15 sider lange «Medisinske og biologiske virkninger av atomkrig», trykket i Tidsskrift for Den Norske Lægeforening nr. 24 i 1985. Konklusjonen var: *«Ingen anstrengelser er for store når det gjelder å forhindre at atomvåpen igjen blir brukt. Et viktig ledd i disse anstrengelser er å klargjøre for alle en atomkrigs realiteter. Leger har her et spesielt ansvar. Ingen må kunne nære falske forhåpninger om at samfunnet vil bestå og at et menneskeverdig liv vil bli mulig etter en atomkrig»*.

Ulrich Abildgaard fortsatte sitt engasjement hele livet. Med sin medisinskfaglige tyngde var han en inspirator i arbeidet for å engasjere leger i Norge til å se og bekjempe den trussel atomvåpen representerer for alt liv på jorden og for de menneskelige verdier som er grunnlaget for alt legearbeid. Hans engasjement og klare advarsler er ikke mindre aktuelle i dag 40 år senere. Vi minnes ham som venn, medmenneskelig faglig inspirator og bidragsyter i arbeidet mot atomvåpenvanviddet.

MONS LIE OG KIRSTEN OSEN

Medlemmer av Rådet for Norske leger mot atomvåpen

📍 Ullevål sykehus

NUKEEXPO I OSLO

En atombombe som detoneres over Stortinget ville skapt enorm lidelse i et omfang som gjør det nærmest umulig å tilby helsehjelp. Vi vil aldri kunne bygge nok beredskap til å dekke behovet ved en slik katastrofe. Derfor må vi avskaffe atomvåpen. Dette var vårt budskap da Leger mot atomvåpen deltok på NukeExpo i Oslo 26. april. →

→ Norske leger mot atomvåpen deltok sammen med den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (IPPNW) på NukeExpo på Nasjonalmuseet i Oslo 26. april. Norsk Folkehjelp, Røde Kors Norge, Røde Kors Belgia og ICRC stod bak arrangementet.

Hva skjer dersom en atombombe slippes over en norsk by? Hvilken risiko utgjør atomvåpen? Hvilke konsekvenser har atomvåpen for mennesker, utvikling og miljø? Finnes det beredskap for en atomvåpendetonasjon?

Under NukeExpo fikk vi svar på disse spørsmålene, og et unikt innblikk i atomvåpen og hvilke konsekvenser de har. Vårt budskap var at det ikke er mulig å yte tilstrekkelig medisinsk hjelp, og derfor må vi gjøre det vi kan for

å forebygge katastrofen, og avskaffe atomvåpen.

Mange tok bilde foran vår illustrasjon av hvordan Ullevål sykehus kan se ut etter en detonasjon. Hvis én atombombe hadde blitt detonert over Stortinget i Oslo, ville over 180 000 mennesker vil umiddelbart hatt behov for legetilsyn. Alt innenfor en radius på 3 km vil få enorme skader, inkludert Ullevål, Aker, Diakonhjemmet og Lovisenberg sykehus.

Kapasiteten på Ullevål sykehus vil i beste fall halveres til 200 pasienter per sengeplass og 69 pasienter per lege. Ikke i nærheten av nok. Det er ikke mulig å bygge nok beredskap. Derfor må vi gjøre det vi kan for å styrke normen mot atomvåpen.

#IKKE I MIN BY

På vår stand oppfordret vi besøkende til å ta bilde med skilt med teksten «#Ikke i min by» og «#Not in my city» foran illustrasjonen av Ullevål sykehus og dele med samme emneknagg i sosiale medier. Flere deltakere fuglte oppfordringen, deriblant utenriksminister Espen Bart Eide og tidligere ordfører i Oslo, Marianne Borgen.

I artikkelen «The false promise of nuclear risk reduction» diskuterer Kjølvs Egeland og Benoit Pelopidas risikoreduksjonsagendaen og viser til at den ikke byr på varige løsninger på utfordringene fra atomvåpen eller langsiktig risikoreduksjon. Denne oppsummeringen ble opprinnelig publisert på bloggen til Oxford University Press.

KJERNEFYSISK RISIKOANALYSE ER INGEN REDNINGSVEI

Foto: Kilian Karger,
Unsplash.com

Kjølvs Egeland,
postdoktor ved Sciences Po,
fellow ved Folkerettsinstituttet

Benoit Pelopidas,
Grunnlegger av Nuclear
Knowledges program, Sciences Po

I sammenheng med økende konkurranse og store meningsforskjeller mellom atomvåpenstater og ikke-atomvåpenstater om hvorvidt det haster å avskaffe atomvåpen, har «kjernefysisk risikoreduksjon» fått fornyet oppmerksomhet som et pragmatisk rammeverk for å håndtere og redusere kjernefysiske farer. Innsalget er enkelt. Når fundamentale politiske endringer framstår enten som uønskede eller utenfor rekkevidde, bør myndighetspersoner, parlamentarikere og sivilsamfunnsaktører engasjert i kjernefysisk nedrustning og kontroll rette sin innsats mot menneskehetens felles interesse i å redusere risikoen for at atomvåpen brukes. Dette innebærer å kollektivt identifisere, analysere og få kontroll på såkalte kjernefysiske risikoscenarier.

Ved å gjøre risikoen ved bruk til midtpunktet i den atompolitiske samtalen – slik lyder argumentet – kan man redusere politisk polarisering mellom atomvåpenstater og ikke-atomvåpenstater, øke tilliten mellom stater og fundamentalt sett bidra til å håndtere eller gradvis redusere atomvåpenfaren – kanskje i en slik grad at man oppnår en permanent utvei fra atomtrusselen. Det er bred støtte blant eksperter og myndighetsrepresentanter, også blant mange som tar til orde for avskaffelse, til at tid og ressurser skal brukes på å diskutere

kjernefysisk risiko og risikoreduserende tiltak på tvers av nasjonale, bilaterale og multilaterale politiske fora.

I en ny artikkel i International Affairs undersøker vi antakelsene som ligger til grunn for tankegangen beskrevet ovenfor, og konkluderer med at den diplomatiske orienteringen som på ulike måter omtales som «rammeverk», «mal», «agenda» eller «tilnærming» for reduksjon av kjernefysisk risiko, gir et falskt løfte til dem som søker varige, felles løsninger på den kjernefysiske knipa.

La det være klart: Anken vår i denne artikkelen retter seg ikke mot spesifikke diplomatiske tiltak eller forsøk på gradvis å redusere atomvåpens betydning i verdenspolitikken. Vi ønsker ikke å antyde at begrensede tekniske eller diplomatiske tiltak – det være seg montering av elektroniske låser på stridsoder, vedlikehold av systemer for krisekommunikasjon eller doktrinære endringer – ikke kan være av verdi eller føre til risikoreduksjon i objektiv forstand. Påstanden vår er heller at disse tiltakene ikke kategorisk kan utledes fra risikoanalyse, at kjernefysisk risiko og avskrekking ikke kan «håndteres» pålitelig på lang sikt, og at risikoanalyse gir et dårlig overordnet rammeverk for dem som ivrer etter å fremme kjernefysisk devaluering og nedrustning.

Jakten på en konsensusbasert, «pragmatisk» tilnærming til atomvåpenkontroll og nedrustning – en atompolitikk uten politikk – er forgjeves.

Vi foreslår at forkjempere for sistnevnte får større gjennomslag ved å forankre sine krav enten i eksplisitte normative forpliktelser, eller gjennom en generell tilbakeholdenhetsetikk.

Vi ser tre store problemer med risikoreduksjonsagendaen. Det første er at meningsfull risikoanalyse krever tilgang til et kunnskapsnivå og fremsyn som ganske enkelt er uopnåelig i den hemmelighetsfulle og ofte betingede kjernefysiske verden – en verden der selv en enkelt feil kan bli katastrofal. Epistemiske feil og kunnskapshull kan føre politiske beslutningstakere ut på farlige veier. En annen utfordring er at risikotekning ofte oppmuntrer til et overdrevent instrumentelt syn på komplekse tekno-politiske systemer, noe som åpner for et potensielt katastrofalt overmott. I artikkelen demonstrerer vi hvordan ledestjerner i risikoreduksjonsskolen systematisk har undervurdert sjansene for katastrofe, og viser overdrevent tillit til lederes evne til å opprettholde kontroll i vanskelige situasjoner. Det tredje og siste problemet vi identifiserer er at rammeverket for risikoreduksjon er for utydelig til å styre diplomatisk handling. Diskusjoner om kjernefysisk risiko kan som et resultat av dette lett kapes, og ledere av atomvåpenstater kan til syvende og sist vanskelig holdes ansvarlige for sine handlinger.

Talende nok har risikoreduksjonsagendaen blitt tatt til inntekt for alt fra krav om store reduksjoner i kjernefysiske lagre, til krav om nye kjernefysiske våpenanskaffelser og en gjenopptakelse av kjernefysiske prøvesprengninger. Så lenge kjernefysiske risikoer i praksis

forblir ikke-målbare størrelser, kan ikke risikoanalyse gi et svar på disse uenighetene. Dessuten er risikoreduksjonsagendaen, i motsetning til hva tilhengerne ofte hevder, sterkt begrenset av det antatte behovet for kjernefysisk avskrekking. Avskrekkingspraksis er tross alt nødvendigvis risikofylt ettersom troverdigheten til kjernefysisk avskrekking, spesielt utvidet kjernefysisk avskrekking, avhenger av trusler som overlater noe til tilfeldighetene.

Tilhengere av risikoreduksjonsagendaen vil ha rett når de påpeker at dagens internasjonale sikkerhetssituasjon ikke oppmuntrer til radikale endringer i atompolitikken. De vil kanskje hevde at det er bedre å implementere tilbakenholdenhetstiltak basert på sunn fornuft, enn å ikke gjøre noen ting. Vi er ikke uenige. Vår innvending går ut på at den radikale usikkerheten som definerer atomverdenen gjør «risikoreduksjon» til en dårlig overordnet ramme for diplomatisk handling; vi hevder at risikodiskursen ikke tilbyr endringsaktører fordelaktig terreng. Hvis de som tar til orde for reduksjon av kjernefysisk risiko i virkeligheten ønsker å fremme kjernefysisk varsling, nye eller forbedrede kommunikasjonslinjer, «kun avskrekking»-posisjoner, sentre for risikoreduksjon eller retningslinjer for ikke-førstebruk, bør de gjøre nettopp det, framfor å invitere til en diskusjon om ikke-målbare risiko som lett kan kapes av dem som er ivrige etter å gjøre det motsatte. Jakten på en konsensusbasert, «pragmatisk» tilnærming til atomvåpenkontroll og nedrustning – en atompolitikk uten politikk – er nytteløs.

OLJEFONDET BRYTER MED EGEN ETIKK OG ER FORTSATT INVESTERT I ATOMVÅPEN

Statens Pensjonsfond Utland (SPU), bedre kjent som Oljefondet, er et av verdens største fond. For mange finansinstitusjoner, særlig i Norge, er Oljefondet en ledestjerne for ansvarlig forvaltning av investeringer. →

Daniel Gudbrandsen Farsjø
Koordinator ICAN Norge

Oljefondet er fortsatt investert i sju atomvåpenselskaper og bryter med det eget etisk regelverk. Foto: Espen Schive, Norges Bank.

→ Dette fordi det er ganske gjennomskiktig og styres gjennom et strengt etisk regelverk. Men selv om det finnes ordninger for å sikre ansvarlig forvaltning, er det i dag investeringer i Oljefondet som strider mot regelverket.

SPU har siden 2021 investert nærmere 4.8 milliarder dollar i 8 selskaper i atomvåpenindustrien. Investeringene skjer til tross for at retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU fastslår at fondet ikke skal være investert i selskaper som “utvikler eller produserer våpen eller sentrale komponenter til våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper”. Retningslinjene spesifiserer at atomvåpen inkluderes i denne kategorien.

Blant selskapene Oljefondet er investert i, finner vi det amerikanske RTX Corp. Selskapet utvikler blant annet neste generasjons atomvåpen-missiler og datasystemer som er en del av USAs fornyelse av sitt atomvåpenarsenal. Fondet er også investert i indiske Bharat Dynamics Ltd som utvikler og opprettholder Indias atomvåpenprogram.

ICAN og den nederlandske fredsorganisasjonen PAX har gjennomgått selskapene, og konkluderer med at det er liten tvil om at selskapene er en del av atomvåpenindustrien. Det er på alle måter skuffende at SPU opprettholder sine atomvåpeninvesteringer til tross for sitt etiske regelverk. ICAN har deltatt på flere høringer i finanskomiteen og gjør all informasjon vi har om atomvåpeninvestering tilgjengelig for både Stortinget og Oljefondet.

Likevel finnes det noen lyspunkter. I mai i år annonserte Norges Bank at de ville utestenge L3 Harris Tech fra Oljefondet på grunn av deres tilknytning til atomvåpenproduksjon. Etter denne utestengelsen har Oljefondet investeringer i 7 atomvåpenselskaper, som fortsatt er 7 for mange.

I en tid der spenningen stiger og faren for bruk av atomvåpen øker, er det svært viktig at retningslinjene som skal hindre investeringer i masseødeleggelsesvåpen etterfølges.

Norge burde ikke være med på å legitimere en industri og en våpenteknologi som kan føre til så store ødeleggelser. Om regjeringen mener alvor når de sier at Norge skal jobbe for nedrustning og dialog, så må Oljefondet trekkes ut av slike investeringer.

DISSE SELSKAPENE ER SPU INVESTERT I:

- Bharat Dynamics
- General Dynamics
- Leidos
- Leonardo
- Thales
- Rolls-Royce
- RTX Corp.

BOKOMTALE: ATOMALDERENS HISTORIE SAMLET MELLOM TO PERMER

For første gang på lenge kommer en samlet fremstilling av atomalderens historie. Boken *Fem på tolv* er skrevet av de danske idehistorikerne Casper Andersen og Henry Nielsen i 2022. Nå foreligger en norsk utgave ved tidligere professor Svein Sjøberg, som også har skrevet et eget innledningskapittel om Norge og atomvåpen.

Boken forteller om oppdagelsene av de enorme kreftene som ligger latent i atomkjernene; kappløpet under den andre verdenskrigen for å lage en bombe basert på disse kjernefysiske erkjennelsene; atomopprustningen under den kalde krigen; spredningen av atomteknologi og atomvåpen; og forsøkene på å begrense atomtruselen gjennom internasjonale og bilaterale avtaler. Det siste aspektet behandles en smule summarisk, selv om antiatomvåpenbevegelsens betydning understrekes en rekke ganger. Et eget kapittel handler om vitenskapens rolle under den kalde krigen, hvor den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen får spesiell omtale.

Hovedfokus i boken ligger altså på atomvåpnene som militære og politiske verktøy. Antallet våpen, deres enorme sprengkraft, de stadig mer sofistikerte leveringsmidlene og spredningen til nye land, har gjort disse våpnene til den mest umiddelbare eksistensielle trussel for menneskeheten i hele etterkrigstiden. I boken brukes "dommedagsklokken" på forsiden av tidsskriftet *Bulletin of the Atomic Scientists* som markør på hvor nær vi har vært – og er – utslettelsen. I dag peker viserne 90 sekunder på tolv, mens de i perioden 1947-2019 svingte mellom 2 og 17 minutter før midnatt.

Boken følger denne utviklingen kronologisk. Atomvåpnene ble umiddelbart en nødvendighet for de fire andre faste medlemmene av FNs sikkerhetsråd, og i tur og orden etablerte de omfattende forskningsprogrammer for å ta igjen USAs forsprang. Det tok Sovjetsamveldet bare 4 år før de prøvesprengte sitt første atomvåpen, noe som umiddelbart flyttet viseren på Dommedagsuret fra 7 til 3 minutter på midnatt.

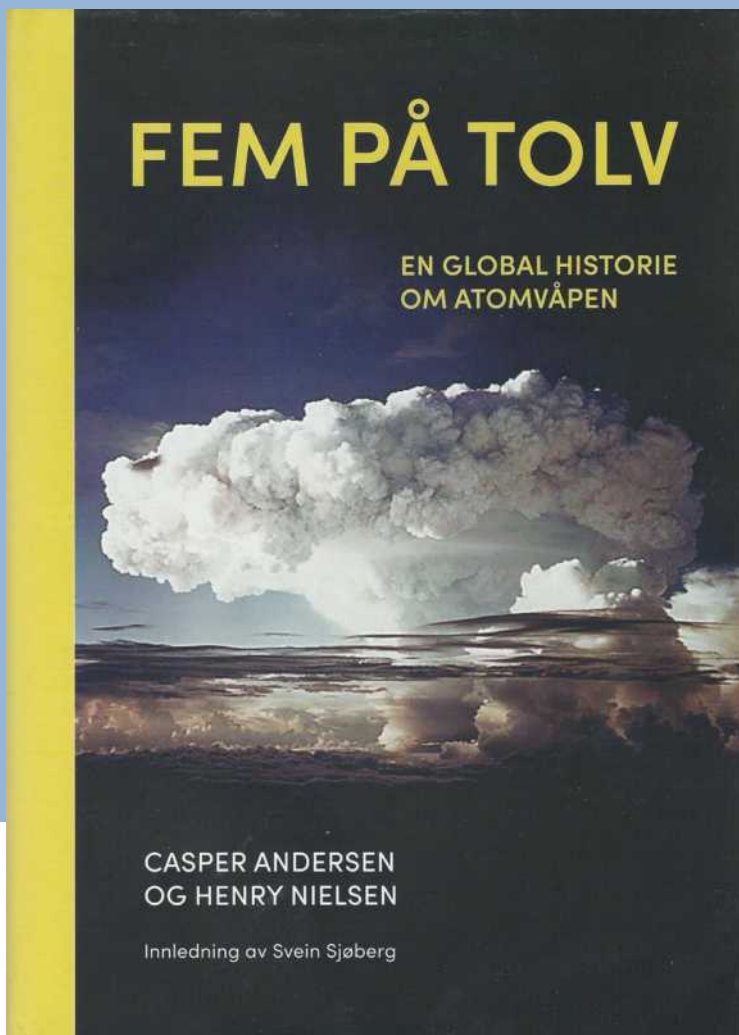

John Gunnar Mæland

Medlem av Rådet for Norske leger mot atomvåpen

USA svarte med å starte utviklingen av hydrogenbomben, som for første gang ble detonert i 1952 med en sprengkraft nesten 1000 ganger hiroshimabomben. Men allerede i 1953 hadde Sovjet sin første fusjonsbombe klar. Dermed startet et vanvittig kappløp mellom de to supermaktene om å bygge stadig flere og kraftigere kjernefysiske våpen. Mellom 1953 og 1955 økte den samlede sprengkraften i det amerikanske atomvåpenarsenalet fra 73 til 2280 megatonn TNT, og Sovjetsamveldet fulgte etter. I denne perioden sto Dommedagsklokken to minutter på tolv.

Mot slutten av 1950-tallet vokste det fram en motstand i befolkningene i en rekke land mot atomopprustningen. Denne fikk særlig næring etter at det ble påvist radioaktiv forurensning i melk og natur som følge av de mange atmosfæriske prøvesprengningene. Motstanden tvang fram den første prøvestansavtalen i 1963, som forbød alt annet enn underjordiske tester. I 1968 kom prøvestansavtalen som skulle hindre spredning av atomvåpen og tilhørende teknologi utenfor den daværende atomklubben. Først i 1972 fikk man på plass avtaler mellom USA og Sovjet om begrensninger i antall atomvåpen på de to sidene. Dette hindret likevel ikke at atomarsenalene fortsatte å øke. I 1980 hadde

For den som ønsker en konsentrert historie om atomalderen, er boken *Fem på tolv* en gullgruve. Foto: Norske leger mot atomvåpen

TITTEL	<i>Fem på tolv. En global historie om atomvåpen.</i>
FORFATTERE	Casper Andersen og Henry Nielsen.
FORLAG	Dreyer Forlag, 2023

USA og Sovjetunionen vanvittige 23 000 og 30 000 atomstridshoder.

Knekkpunktet kom i 1986, da de to supermaktene innledet forhandlinger om betydelige reduksjoner. I dag er antallet atomvåpen i verden kommet nær 12 000, hvorav omkring 4000 er klare til umiddelbar anvendelse. Dette er fortsatt enorme tall, og vi vet at om bare en brøkdel av disse våpnene blir brukt i en krig, vil det kunne føre til umiddelbar død for millioner mennesker med påfølgende sultedød for milliarder på grunn av globale klimaendringer.

Boken gjør grundig rede for atomvåpenenes rolle under den kalde krigen, men av enda større viktighet er hvilken rolle de spiller i dagens multipolare verden. Et eget kapittel handler om nukleære brennpunkter i det nye årtusen. Fortsatt er atomvåpen en avgjørende faktor både ideologisk, kulturelt og militært, men i en endret geopolitisk kontekst hvor det er flere konflikt-flater der atomvåpen spiller en rolle. Forfatterne trekker fram fem: India-Pakistan, USA-Nord-Korea, USA-Iran, USA-Kina og USA-Russland. Krigen i Ukraina utgjør for tiden kanskje det mest akutte kjernefysiske brennpunktet. Det store temaet i denne andre atomalderen er uforutsigbarhet. Et altoverskyggende spørsmål er om avskrekkingslogikken

fungerer. I militær planlegging synes bruk av atomvåpen på slagmarken å komme stadig høyere opp på agendaen, og flere land øker nå sine arsenaler.

Boken ender med en diskusjon om kjernevåpen, klimakrisen og dommedagsuret. I økende grad er koblingen mellom atomvåpen og globale miljøendringer blitt en del av diskursen om jordens – og menneskehetens – skjebne. Nedtellingen av Dommedagsklokken fra 9 minutter på midnatt i år 2000 til 90 sekunder i dag er et tydelig uttrykk for dette. Boken avsluttes med et håp om at dette varselet vil mobilisere tilstrekkelig mange til å kjempe mot disse selvpåførte truslene mot oss alle.

Boken *Fem på tolv* er velskrevet, informativ og balansert. Den holder en nøktern tone og lar fakta tale fremfor følelser. Stoffet er sterkt nok til at boken kan leses som en spenningsroman. At Svein Sjøberg – som selv er utdannet kjernefysiker – har hatt ansvaret for den norske utgaven, styrker bokens troverdighet. Hans innledningskapittel om Norges til tider tvilsomme rolle i spredning av atomvåpenteknologi, gjør boken ytterligere interessant. Vi i antiatomvåpenbevegelsen skulle kanskje ha ønsket enda større vekt på vår rolle, men her finnes det andre gode bøker. For den som ønsker en konsentrert historie om atomalderen, er boken en gullgruve.

BOKOMTALE: MEDISIN I STORT

Mons Lie (født 1938) ledet Norske leger mot atomkrig (som foreningen den gang het) i perioden 1990-95 og har senere vært et aktivt rådsmedlem. Han har nå skrevet en 400 siders beretning om sitt liv som samfunnsengasjert lege. Den spenner fra studieårene i Nord-England 1958-1964, spesialisering i toraxkirurgi og forskningsvirksomhet fram til doktorgraden, til han fikk sin første faste stilling 46(!) år gammel som overlege og senere professor ved universitetssykehuset i Tromsø. De siste årene i yrkeslivet var han sjef på toraxkirurgisk avdeling og ved hjerte-lungesenteret, Ullevål sykehus.

Mye av boken handler om denne karrieren som falt sammen med en voldsom ekspansjon av sykehusmedisinen i Norge. Men det som gjør boken særlig interessant, er Mons Lies sosiale og politiske engasjement som en del av hans legegjerning. Han fikk tidlig en mentor i overlege Hans Gabriel Dedichen ved Lillehammer sykehus, tidligere medlem i Mot Dag og Sosialistiske Lægers Forening. Senere ble Lie selv aktivt medlem av denne foreningen da den ble reaktivisert i 1969. Foreningen arbeidet for å styrke den offentlige helsetjenesten og gi kvinner adgang til selvbestemt abort, og etablerte en klinikk for seksuell opplysning i Oslo, hvor Lie var engasjert i en årrekke.

En annen siden ved Sosialistiske Lægers Forening var dens venstreradikale politiske engasjement i utenriks- og sikkerhetspolitikk. Foreningen var mot USAs krigføring i Vietnam, mot Norges deltakelse i EEC (forløperen

for EU), mot blokkpolitikken under den kalde krigen, og for avspenning og kjernefysisk nedrustning.

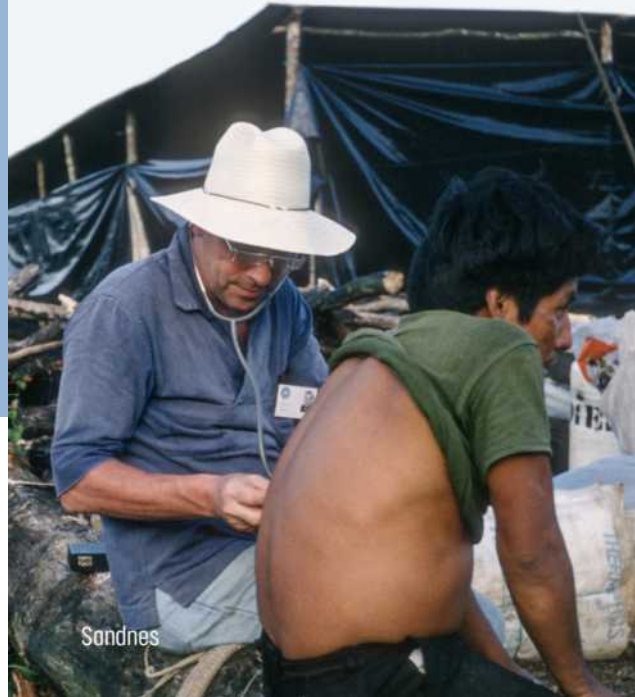
Allerede i 1961 tok den unge Mons Lie et klart standpunkt mot atomvåpen, da han som student meldte seg inn i den britiske *Campaign for Nuclear Disarmament* (CND). I påsken 1963 gikk han og medstudenter i Aldermaston-marsjen. Dette ble hans første møte med «ban the bomb»-bevegelsen, et engasjement som har fulgt ham senere. I 1981 var Lie leder av Sosialistiske legers forening og fikk da bemannet en sykebil som fulgte deltakerne i kvinnes fredsmarsj fra København til Paris, en tur som tok 45 dager og hvor 20 000 mennesker var med på marsjens siste dag gjennom Paris.

I boken er det et eget kapittel om kampen mot atomvåpen, hvor også den internasjonale legebevegelsen for forebygging av atomkrig (IPPNW) omtales. Lie meldte seg inn i Norske leger mot atomkrig da foreningen ble dannet i 1982, og deltok på flere internasjonale IPPNW-møter, som verdenskongressene i Budapest i 1985 og i Moskva 1987. Her traff Lie flere russiske kolleger, noe som førte til de første faglige kontaktene på tvers av jernteppet på slutten av 1980-tallet.

På 1990-tallet ble samarbeidet mellom de medisinske miljøene i Tromsø og Arkhangelsk betydelig utvidet gjennom felles konferanser, utveksling av studenter og leger, og donasjon av medisinsk utstyr og faglig opplæring. Kontakten mot øst ble også en hovedsatsing for NLA i Lies lederperiode. Lie forteller detaljert

TITTEL Min medisinske vandring
FORFATTERE Mons Lie
FORLAG Svein Sandnes bokforlag, 2023

Mons Lie
**Min medisinske
vandring**

John Gunnar Mæland
Medlem av Rådet for Norske
leger mot atomvåpen

og engasjerende fra sine mange besøk i det nordlige Russland og om de personlige bånd som ble knyttet gjennom denne perioden.

Men Mons Lie har også reist og virket som lege i andre verdensdeler. Han forteller i boken om sine besøk på Cuba og i Namibia i 1979 og 1980. I 1982-83 tilbrakte han og familien ett år i Nicaragua, hvor Lie jobbet som lege i et norsk helseprosjekt. Ti år senere var han på oppdrag for Redd Barna i Guatemala.

Det er et fargerikt og sammensatt legeliv Mons Lie forteller om i sin bok. Den gjennomsyres av hans humanistiske og solidariske menneskesyn. Selv om han har drevet med høyt spesialisert medisinsk arbeid, har han hatt et sosialmedisinsk perspektiv på sitt fag og sin egen virksomhet. Boken er et viktig bidrag til å forstå det som Rudolf Virchow i sin tid kalte «medisinen i stort»: Die Medizin ist eine soziale Wissenschaft, und die Politik ist weiter nichts als Medizin im Großen.

**«Medisin er en
samfunnsvitenskap, og
politikk er ingenting annet
enn medisin i stor skala.»**

Rudolf Virchow

MAJA FJELLVÆR THOMPSON ER NY DAGLIG LEDER

Foto: ICAN Norge, Øyunn Krogh

Dere kjenner henne allerede, nå har Maja Fjellvær Thompson tatt på seg ny oppgaver i kampen mot atomvåpen og er Norske leger mot atomvåpens nye daglige leder!cMaja trådte inn i stillingen som daglig leder 1. januar.

Maja Fjellvær Thompson har vært en del av Norske leger mot atomvåpen sitt sekretariat siden 2019. Hun går fra stillingen som rådgiver og har tidligere blant annet vært prosjektleder for ICAN Act On It Forum mars 2023. I tillegg til bred organisasjonserfaring fra blant annet Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH) og CISV Norge, og lang erfaring i Norske leger mot atomvåpen, har Maja en master i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo, hvor hun skrev masteroppgave om norsk atomvåpenpolitikk.

Mange av dere har møtt Maja på 40-årsmarkeringen, på stand rundt på sykehus og konferanser, på årsmøter, eller fått fått svar fra Maja når dere har tatt kontakt med sekretariatet. I tillegg har Maja de siste årene vært helt sentral i utarbeidelse av politiske strategier, studentarbeid og Norske leger mot atomvåpen sine kontoer på sosiale medier.

Maja er godt rustet til å ta fatt på nye oppgaver og er allerede en trygg kaptein for Norske leger mot atomvåpen sitt lag.

Vi er glade for å ha med oss Maja, og ser fram til fortsettelsen!

MED BUDSKAP OM FRED

Tuva Wid skjold
koordinator for ICAN
Norge, i permisjon.

Maja Fjellvær Thompson
daglig leder i Norske leger
mot atomvåpen

En regnfull junidag fyltes Norske leger mot atomvåpens kontorer med håp. De tre elevene Lorea Fujii, Emiri Koba og Yua Noda, fulgt av tidligere Peace Messenger Daiki Katsukawa, hadde med seg et tydelig budskap: Det haster å gjøre noe med trusselen fra atomvåpen og sammen kan vi skape endring.

Siden 1998 har Hiroshima and Nagasaki Peace Messengers jobbet for fred og avskaffelse av atomvåpen. Flere av elevene har selv besteforeldre og andre familie-medlemmer som opplevde de grusomme bombingene av Hiroshima og Nagasaki, og tiden, traumene og diskrimineringen som fulgte.

Elevene fortalte om familiens opplevelser og om hvordan deres engasjement hadde gjort det enklere for besteforeldrene å fortelle. De fortalte om diskusjoner i familien og hvordan deres engasjement ble et tema over middagsbordet.

Peace Messengers ønsker å bringe videre skildringene fra de overlevende. De vet at det er vanskelig å kunne formidle noe de selv ikke har opplevd, lukten, skadene, synene sekunder etter bomben hadde eksplodert. Derfor haster det. Vi må ta steg mot nedrustning mens de overlevende enda er med oss.

I løpet av oppholdet i Oslo besøkte Hiroshima and Nagasaki Peace Messengers flere organisasjoner, ordføreren i Oslo og fagbevegelsen. Å anerkjenne de katastrofale humanitære konsekvensene av atomvåpen er nødvendig for å skape press for nedrustning. Det er nettopp det Peace Messengers jobber for. Det finnes ikke trygge hender for atomvåpen og så lenge disse våpnene eksisterer kan de bli brukt.

Peace Messengers, Nei til Atomvåpen, ICAN Norge og Norske leger mot atomvåpen fylte lokalene med håp, da vi diskuterte hvordan vi best kunne bringe budskapet fra tredje generasjons overlevende om fred og avskaffelse av atomvåpen videre. For sammen kan vi skape en verden uten atomvåpen.

Som det sto på pennene vi fikk av Lorea, Emiri og Yua: "Impacts May Be Small, But Not Powerless".

**NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN**

VELKOMMEN TIL ÅRSMØTE LØRDAG 7. SEPTEMBER BERGEN

Norske leger mot atomvåpens årsmøte arrangeres i Bergen lørdag den 7. september.

Årsmøtet er Norske leger mot atomvåpens høyeste organ. Alle ordinære medlemmer har stemmerett. Støttemedlemmer har forslagsrett.

Forslag til saker sendes til maja@legermotatomvapen.no innen **10. august 2024**. Sakspapirer publiseres på www.legermotatomvapen.no senest to uker før møtet, og sendes elektronisk til påmeldte.

Påmeldingsfrist for årsmøtet er 28. august.

Vi kommer tilbake med flere detaljer på e-post og på hjemmesiden.